LIKKUTEI TORAH · SHIR HASHIRIM · MAAMAR 5

שחורה אני ונאוה בנות ירושלים וגו׳

“I am black and comely, O daughters of Jerusalem”

◇

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ״ל

Dedicated in honor of the Rebbe’s father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA
likuteitorah.com/likkutei-torah/shir-hashirim/5/

1 שחורה אני ונאוה בנות ירושלים וגו'. אל תראוני שאני שחרחורת ששזפתני השמש וגו'.

"I am black and comely, O daughters of Jerusalem" etc. "Do not look upon me that I am blackish, for the sun has gazed upon me" etc.

ויובן ע"פ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] שהתורה נתנה באש שחורה על גבי אש לבנה כמבואר בשה"ש [בשיר השירים] רבה ס"פ ראשו כתם פז ובזח"ג [ובזהר חלק ג] נשא קל"ב א' (ועיין עוד ברע"מ [ברעיא מהימנא] שופטים ער"ה א')

This will be understood in light of the saying of our Sages, of blessed memory, that the Torah was given as black fire upon white fire, as explained in Shir HaShirim Rabbah at the end of the passage "His head is as the most fine gold," and in the Zohar, Part III, Nasso, 132a (and see further in the Raaya Mehemna, Shoftim, 275a).

והנה כשם שכל התורה ניתנה כך כמ"כ [כמו כן] מה שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ביוד נברא העוה"ב [העולם הבא] כו' הוא ג"כ בבחי' אש שחורה ע"ג [על גבי] אש לבנה.

Now, just as the whole Torah was given in this way, so too what our Sages said, "With the yud the World to Come was created" etc., is likewise in the manner of black fire upon white fire.

וביאור הדבר הוא הנה צריך להבין כי הנה בחי' העוה"ב [העולם הבא] ג"ע [גן עדן] העליון הוא תענוג הנשמות מהשגת אלקות תענוג נפלא עד אין קץ ואין תכלית בלי שיעור וגבול

The explanation of the matter is as follows. We must understand that the World to Come, the Higher Garden of Eden, is the delight of the souls from their grasp of G-dliness: a wondrous delight without end and without limit, beyond all measure and bound.

ולכן אמרו על אלישע אחר מוטב דלידייניה וליתי לעלמא דאתי כי כדאי כל יסורי גיהנם

This is why they said of Elisha Acher: "Better that he be judged and come to the World to Come," for all the sufferings of Gehinnom are worthwhile

י"ב חדש בכדי לקבל אח"כ קורי [קורת] רוח ותענוג העה"ב [העולם הבא] לפי שתענוג הזה אין לו קץ וגבול ואין לשער ולערוך נגדו כל יסורי גיהנם

for twelve months in order afterwards to receive the gratification and delight of the World to Come, because this delight has no end or bound, and all the sufferings of Gehinnom cannot be measured or compared against it.

כי אלו היה איזה שיעור וגבול לתענוג הזה היה שייך איזה משקל ופלס לחשוב כמה יסורים נגד התענוג.

For were there any measure and bound to this delight, there would be room for some weighing and balancing, to reckon how much suffering [is worth] against the delight.

משא"כ באמת הוא בלי שיעור וגבול לכן אין ערוך אליו כלל וכלל ומוטב דלידייניה כו'.

But in truth it is beyond all measure and bound; therefore nothing at all compares to it, and "Better that he be judged" etc.

2 וא"כ צריך להבין מהו בחי' היוד שממנו נברא עולם התענוג הגדול הזה. ולהבין זה מבשרי אחזה אלוה

If so, we must understand what the level of the yud is, from which this world of great delight was created. To understand this, [we apply the verse] "From my flesh I behold G-d."

כמו עד"מ שאנו רואים בחוש באדם הגשמי שגילוי אותיות ההברה הוא במחשבה ודיבור אבל בשכל עדיין אין שם בחי' אותיות כלל

By way of analogy, we see plainly in a physical person that the revelation of the letters of speech is in thought and speech, but in the intellect itself there is as yet no level of letters at all.

אלא שכאשר הוא מחשב ומהרהר בהן אזי נולדו בחי' אותיות (עמ"ש מזה בד"ה מי מנה בפ' בלק)

Only when he thinks and ponders it are the letters born (see what is written on this in the discourse beginning "Who has counted" in Parshas Balak),

ונתגלו בהעלם במחשבתו ובא לידי גילוי יותר כשמדבר לזולתו והם בחי' לבושין להשכל שמתלבש באותיות המחשבה והדיבור

and they are revealed, in a concealed way, in his thought, and they come to greater revelation when he speaks to another. They are garments for the intellect, which clothes itself in the letters of thought and speech,

אבל אינן עצמותו ומהותו שהרי בעצמיות השכל עדיין אין ניכר ונרגש שום הברת האותיות (ועמ"ש בביאור ע"פ ועשית ציץ גבי ופתחת עליו פתוחי חותם)

but they are not its essence and being, for in the essence of the intellect no pronunciation of letters is yet recognized or felt (see what is written in the explanation of the verse "And you shall make a tzitz," on "and you shall engrave upon it the engravings of a signet").

ומ"מ גילוי אותיות אלו אף שאינן נרגשים במבטא בדיבור אלא בה' מוצאות הפה אין שם התחלתם והתהוותם מאין ליש (כמ"ש באריכות ע"פ ויעש דוד שם)

Even so, the revelation of these letters, although they are felt as sounds only in speech, through the five articulations of the mouth, does not have its beginning and its coming into being from nothing to something there (as is written at length on the verse "And David made there a name").

וכן אותיות המחשבה אין התהוותם מבחי' השכל המושג המאיר במחשבה אלא ההתהוות להיות כח האותיות במחשבה ובדבור הוא קבוע במהות הנפש עצמה שהנפש

Likewise, the letters of thought do not come into being from the level of the grasped intellect that shines in thought. Rather, the coming into being of the power of letters in thought and speech is fixed in the very being of the soul itself, for the soul

מליאה אותיות והם בחי' כחות להיות המשכות שבירידתם מטה מטה עד בחי' המחשבה יצטיירו בבחי' הברת אותיות ממש כי גם במחשבה מצטיירי' [מצטיירים] האותיות ע"ד הברתן

is full of letters. These are powers to be drawn forth which, in their descent lower and lower down to the level of thought, take the form of actual pronounced letters; for in thought too the letters take form after the manner of their pronunciation,

כמו שמוציאים בפה (ועד"ז אמרו בגמ' [בגמרא] שתי רוחות מספרות זו עם זו שהדיבור והסיפור שלהם הם אותיות דקים ורוחניים כמו אותיות המחשבה שאצלנו והמחשבה שלהם דקה עוד יותר וכמ"ש במ"א) אלא שהוא בהעלם.

as one utters them with the mouth (and in this vein [the Sages] said in the Gemara, "Two spirits were conversing with one another": that their speech and conversation are fine and spiritual letters, like the letters of thought in us, and their thought is finer still, as is written elsewhere), except that it is concealed.

משא"כ הדבור הוא מגלה ממש לזולתו ומקורם למעלה מבחי' השכל דהיינו מבחי' הנפש עצמה (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אם בחקתי תלכו) ולא שהאותיות הם מהות הנפש ועצמותה ממש

Speech, by contrast, actually reveals [them] to another. Their source is higher than the level of intellect, that is, from the level of the soul itself (see what is written on this in the explanation of the verse "If you walk in My statutes"). This is not to say that the letters are the actual being and essence of the soul,

כי מהות הנפש שכל ומדות כו׳ (ר״ל [רוצה לומר] שהוא מקור השכל והמדות כמ״ש בביאור ע״פ ולא תשבית מלח ובד״ה הן עם אחד ובד״ה פתח אליהו)

for the being of the soul is intellect and emotive attributes etc. (meaning that it is the source of the intellect and the emotive attributes, as is written in the explanation of the verse "And you shall not withhold salt," in the discourse beginning "Behold, they are one people," and in the discourse beginning "Eliyahu opened"),

אלא שהנפש עצמה ג״כ כלולה מכחות האותיות להיות נמשך ממנה בבחי׳ המחשבה בדרך התפשטות הארה בלבד ועמ״ש בד״ה כה תברכו מענין שהנפש מלאה אותיות:

but that the soul itself also includes the powers of the letters, so that from it there is drawn down into the level of thought by way of a mere extension of radiance. And see what is written in the discourse beginning "Thus shall you bless" regarding the soul being full of letters.

3 קיצור. ענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע״ג [על גבי] אש לבנה וכן עד״ז היו״ד שבו נברא העוה״ב [העולם הבא] ויש להקדים ענין אותיות המחשבה ודיבור שהם לבושים לבד להנפש ולהשכל ומ״מ שרש האותיות בהנפש עצמה:

Summary: The matter of the Torah being given as black fire upon white fire, and likewise the yud with which the World to Come was created. We must first introduce the matter of the letters of thought and speech, which are merely garments for the soul and the intellect, and nevertheless the root of the letters is in the soul itself.

4 ב והנה ככל המשל הזה הוא למעלה באור א״ס ב״ה כי הנה גילוי השגת הנשמות באלקות ולהתענג על ה׳ אף שהוא תענוג נפלא עכ״ז [עם כל זה] הוא רק מבחי׳ אותיו׳ [אותיות]

2. Now, exactly like this analogy is [the matter] above, in the Infinite Light, blessed be He. For the revelation of the souls' grasp of G-dliness and their delight in G-d, though it is a wondrous delight, is nonetheless only from the level of letters

(וע' בד"ה ועתה יגדל נא גבי כאשר דברת לאמר שמלכות דאצילות שהיא אותיות הדבור דאצי' נעשה עתיק דבריא' [דבריאה] שהוא מקור ושרש ג"ע [גן עדן] העליון כו' ועמ"ש בד"ה את שבתותי תשמרו גבי בורא קדושים ישתבח שמך כו')

(see the discourse beginning "And now, let the power be great" on "as You have spoken, saying," that Malchus of Atzilus, which is the letters of the speech of Atzilus, becomes Atik of Beriah, which is the source and root of the Higher Garden of Eden etc.; and see what is written in the discourse beginning "You shall keep My Sabbaths" on "Creator of holy beings, may Your Name be praised" etc.).

ג"ע [גן עדן] העליון הוא אותיות המחשבה וג"ע [וגן עדן] התחתון בחי' דיבור וזהו בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו בחינת המחשבה ג"ע [גן עדן] העליון. יצרתיו בחי' הדיבור וג"ע [וגן עדן] התחתון.

The Higher Garden of Eden is the letters of thought, and the Lower Garden of Eden is the level of speech. This is [the meaning of] **"I created it, I formed it, I also made it": "I created it" is the level of thought, the Higher Garden of Eden; "I formed it" is the level of speech and the Lower Garden of Eden.**

אף עשיתיו הוא עולם המעשה העוה"ז הגשמי (ועמ"ש בד"ה מי מנה דאף הוא לשון רבוי ומרבה בחי' רביעית שלמעלה מבחי' מחשבה ודיבור ומעשה שהם רק לבושים לאור א"ס ב"ה

"I also made it" is the world of action, this physical world. (See what is written in the discourse beginning "Who has counted" that "also" (af) is a term of inclusion, and it includes a fourth level which is above the levels of thought, speech and action, which are only garments for the Infinite Light, blessed be He;

והיינו בחינת רצון העליון שהוא אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו שנמשך ע"י קיום המצות בעוה"ז כו'

that is, the level of the Supernal Will, which is the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, and which is drawn down through the fulfillment of the mitzvos in this world etc.;

ע"ש ועד"ז ע"ל [יש לומר] גם במש"כ [במה שכתוב] שבג"ע [שבגן עדן] העליון הגילוי מבחי' אותיות המחשבה ובג"ע [ובגן עדן] התחתון מבחי' דבור שעכ"ז [שעם כל זה] ע"י קיום התומ"צ [התורה ומצות] בעוה"ז ממשיכי' [ממשיכים / ממשיכין] תוספת אור בג"ע [בגן עדן] והוא ענין התלבשות רצון העליון וחכמה עילאה בהמחשבה ודבור ע"ד מאד עמקו מחשבותיך.

see there. In the same way one may say regarding what is written, that in the Higher Garden of Eden the revelation is from the level of the letters of thought and in the Lower Garden of Eden from the level of speech, that nonetheless through fulfilling the Torah and mitzvos in this world an additional light is drawn into the Garden of Eden. This is the clothing of the Supernal Will and the Supreme Chochmah in thought and speech, in the manner of "Your thoughts are very deep."

וכמ"ש בד"ה כי כאשר השמים החדשים מענין ויניחהו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה ובד"ה אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו' ועמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית בענין ב"פ [ב' פעמים] אני כו' להיות לכם לאלקים.

As is written in the discourse beginning "For as the new heavens" on "and He placed him in the Garden of Eden to work it and to guard it," and in the discourse beginning "Then Israel sang" etc., "Spring up, O well" etc.; and see what is written in the discourse beginning "I" in the portion of tzitzis, on the twofold "I" etc., "to be your G-d."

והנה ביוד נברא העוה"ב [העולם הבא] אבל העוה"ז נברא בה"א [באות ה"א] ויש בחינה בה"א [באות ה"א] בשרשה גבוה מהיוד כמ"ש ע"פ לך לך בענין ה' דאברהם ע"כ ע"י התשובה ומע"ט [ומעשים טובים] בעוה"ז ממשיכים תוספת אור בג"ע [בגן עדן]. ונחזור לענייננו בענין האותיות מו"ד [מחשבה ודבור])

והם רק בחי' לבושי' [לבושין / לבושים] לאור א"ס ב"ה כמ"ש בת"ז [בתיקוני זהר] לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו'

These are merely garments for the Infinite Light, blessed be He, as is written in the Tikkunei Zohar: "You prepared garments for them, from which souls fly forth" etc.

אבל באור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו לא שייך שום גילוי השגה כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל ואנת חכים ולא בחכמה ידיעא כו'

But in the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, no revelation of comprehension applies, for "no thought can grasp Him" at all, and "You are wise, but not with a knowable wisdom" etc.

הוא היודע והוא המדע כו' (עמ"ש בד"ה הן עם אחד הנ"ל מענין פי' אנת חכים ולא בחכמה ידיעא)

"He is the Knower and He is the Knowledge" etc. (see what is written in the discourse beginning "Behold, they are one people," cited above, on the meaning of "You are wise, but not with a knowable wisdom").

וע"ז נאמר ישת חשך סתרו חשך הוא דבר שאינו נראה בו שום תפיסא והשגה כלל

Of this it is said, "He made darkness His hiding place." Darkness is something in which no grasp or comprehension at all is seen.

(ועמ"ש בד"ה ראשי המטות גבי ועליו נאמר ישת חשך סתרו כו' ובד"ה ויקרא אל משה)

(See what is written in the discourse beginning "The heads of the tribes" on "and of it is said, 'He made darkness His hiding place'" etc., and in the discourse beginning "And He called to Moshe.")

והנה כל זה הוא ממטה למעלה נקרא מה שלמעלה מהשגת הנבראים בשם חשך פי' מה שאינו מושג

Now, all this is from below upward: what is above the comprehension of created beings is called "darkness," meaning that which is not grasped,

כמאמר יוצר אור ובורא חשך שהחשך הוא בבריאה למעלה מאור הגילוי שהוא ביצירה (כי בריאה הוא מחשבה ויצירה דיבור והנה לגבי התלמיד הדבור של הרב נקרא אור וגילוי אבל מחשבה של הרב היא עדיין חשך אצל התלמיד

as in the saying "Who forms light and creates darkness": the darkness is in Beriah, above the light of revelation which is in Yetzirah. (For Beriah is thought and Yetzirah is speech. Now, for the student, the teacher's speech is called light and revelation, but the teacher's thought is still darkness for the student.

אבל לגבי הרב עצמו הרי הדבור שלו כלא חשיב נגד מחשבתו ומה שחושב במחשבה ברגע א' צריך לדבר ע"ז כמה דיבורים ע"כ נקרא אצלו המחשבה אור והדיבור נק' חשך לגבי המחשבה ועוד

But for the teacher himself, his speech counts as nothing compared with his thought, and what he thinks in thought in one moment requires many words to speak. Therefore for him thought is called light, and speech is called darkness compared with thought. Further:

הנה בבריאה מאיר חב"ד [חכמה בינה ודעת] דאצילות שנק' עלמא דאתכסיא לגבי המדות דאצילות שנק' עלמא דאתגליא המאירים ביצירה כי על חו"ב [חכמה ובינה] דאצילות נאמר הנסתרות להי' אלקינו. ועמ"ש בד"ה באתי לגני.

In Beriah there shine Chochmah, Binah and Daas of Atzilus, which are called "the hidden world" relative to the emotive attributes of Atzilus, called "the revealed world," which shine in Yetzirah. For of Chochmah and Binah of Atzilus it is said, "The hidden things belong to Havayah our G-d." And see what is written in the discourse beginning "I have come into My garden."

ולכן גם השרפים שהם בבריאה נקרא עומדים ממעל לו פי' ממעל לוי"ו ו"ק [ו' קצוות] המקננים ביצירה ואין עבודתם ברעש כמו החיות והאופנים המתנשאים ברעש לפי שהם מעלמא דאתגליא.

Therefore the Seraphim too, who are in Beriah, are called "standing above him (lo)," meaning above the vav, the six extremities, which nest in Yetzirah. Their service is not with a great noise, like the Chayos and the Ofanim who raise themselves with a great noise, since those are from the revealed world.

וגם איתא כשאומר יוצר אור ימשמש בתש"י [בתפילין של יד] ובבורא חשך ימשמש בתש"ר [בתפילין של ראש] ומבואר במ"א דתש"י [דתפילין של יד] נק' חותם שוקע התלבשות האורות בהכלים אבל תש"ר [תפילין של ראש] נק' חותם בולט אורות שלמעלה מהכלים ומרומז דוקא בבורא חשך לפי שעכשיו אין בחינה זו באה בהתגלות עד לע"ל [לעתיד לבוא].

It is also stated that when one says "Who forms light" one touches the tefillin of the hand, and at "and creates darkness" one touches the tefillin of the head. It is explained elsewhere that the tefillin of the hand are called a sunken seal, the clothing of the lights in the vessels, while the tefillin of the head are called a raised seal, lights that are above the vessels. This is alluded to specifically in "creates darkness," because at present this level does not come into revelation until the Time to Come.

הרי מכ"ז [מכל זה] מובן דאצלנו מה שמתגלה נקרא אור ומה שלמעלה מהגילוי נקרא חושך כו' ועד"ז כל מה שלמעלה במדרגה יותר נק' אצלנו חושך יותר)

From all this it is understood that for us what is revealed is called light, and what is above revelation is called darkness etc. In the same way, anything that is higher in rank is called, for us, greater darkness.)

אבל מלמעלה למטה הוא להיפוך כי מה שבא יותר לידי גילוי ההשגה הוא יותר בגדר החושך

But from above downward it is the reverse: what comes more into the revelation of comprehension is more within the category of darkness

לגבי אור א"ס בעצמו ובכבודו כמ"ש בזוהר דכתר עליון אע"ג [אף על גב] דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכמא הוא לגבי עילת העילות כו' וכולהו אתחשכאן קמיה כו'

relative to the Infinite Light in His very Self and Glory, as is written in the Zohar that the Supreme Keser, although it is a clear light, a brilliant light, is black relative to the Cause of Causes etc., and all of them are darkened before Him etc.

וכתיב כולא קמיה כלא חשיב (וכה"ג [וכהאי גוונא] נתבאר במ"א בענין כי אל דעות שממטה למעלה נק' למטה יש ומה שלמעלה נקרא אין אבל מלמעלה למטה הוא להיפוך כמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו נעשה ובד"ה ביום השמיני עצרת ושאר דוכתי)

And it is written, "All before Him are considered as nothing." (Something similar is explained elsewhere on "G-d of knowledge" (Kel de'os): that from below upward what is below is called "something" (yesh) and what is above is called "nothing" (ayin), but from above downward it is the reverse, as is written in the discourse beginning "When they put 'we will do' first" and in the discourse beginning "On the eighth day, an assembly," and in other places.)

ולכן אור האי"ס ב"ה בעצמו ובכבודו מה שהוא למעלה מגדר ההשגה נק' אור והוא בחי' אש לבנה

Therefore the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, which is above the bounds of comprehension, is called light, and it is the level of white fire.

(ומה שלמטה ממנו כו' אפי' [אפילו] כתר נק' חשך כנ"ל ועמ"ש מזה בביאור ע"פ מי מנה וגם כמו עד"מ שרגא בטיהרא למאי אהני הרי הנר נק' חשך לגבי אור היום אף שלגבי הלילה נק' נר.

(And what is below Him etc., even Keser, is called darkness, as said above; and see what is written on this in the explanation of "Who has counted." It is also like the analogy of "a candle at noon: of what use is it?" The candle is called darkness relative to the light of day, though relative to the night it is called a lamp.

ועד"ז אמרז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל הנביאים בטלים לעתיד ומבואר במ"א הענין שאור הנבואה של הנביאים יהיה כלא חשיב נגד הגילוי דלע"ל [דלעתיד לבוא] כשרגא בטיהרא כו'.

In the same way our Sages said, "All the prophets will be nullified in the Time to Come," and it is explained elsewhere that the light of the prophets' prophecy will count as nothing compared with the revelation of the Time to Come, like a candle at noon etc.

וכ"ש [וכל שכן] לגבי אור א"ס ב"ה אשר כדי שיומשך ממנו הארה להיות מקור לע"ס [לעשר ספירות] היה צריך להיות צמצום ומקום פנוי ואח"כ נמשך רק קו וחוט כנודע.

All the more so relative to the Infinite Light, blessed be He: in order that a radiance be drawn from it to be the source of the ten Sefiros, there had to be a tzimtzum and a vacated space, and afterwards only a kav and a thread was drawn down, as is known.

והנה ענין שנקרא אש רק שיש אש לבנה ואש שחורה היינו כמ"ש במ"א בד"ה אתם נצבים בפי' מ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכל הוא כו'

Now, the matter of its being called fire, except that there is white fire and black fire, is as written elsewhere, in the discourse beginning "You are standing," in explaining the verse "For Havayah your G-d is a consuming fire" etc.

ועוד דהנה דרך כלל יש ד' יסודות אש רוח מים עפר שהם נגד ד' עולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] והאש הוא בחי' אצילות דכמו שטבע האש להסתלק כך אצילות מרומם ונשגב מבי"ע כי בי"ע הם נבראים ואצילות הם אלהות.

Further, in general there are four elements, fire, air, water and earth, which correspond to the four worlds Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah. Fire is the level of Atzilus: just as it is the nature of fire to withdraw upward, so Atzilus is exalted and lofty above Beriah, Yetzirah and Asiyah; for Beriah, Yetzirah and Asiyah are created beings, while Atzilus is G-dliness.

והנה באצילות עצמו יש ג"כ אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] שהכתר או גם החכמה עילאה נק' אצילות שבאצילות. ובינה נק' בריאה שבאצילות וזו"נ הם יצירה ועשיה שבאצילות ודרך כלל יותר יש אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] דכללות ואצילות היותר עליון נקרא אש.

Now, within Atzilus itself there are also Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah: Keser, or also the Supreme Chochmah, is called Atzilus of Atzilus; Binah is called Beriah of Atzilus; and Z'eir Anpin and Nukva are Yetzirah and Asiyah of Atzilus. More generally still, there are the general Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, and the very highest Atzilus is called fire.

ועכ"ז [ועם כל זה] היא נק' אש שחורה לגבי המאציל א"ס ב"ה שנק' אש לבנה כו'. וגם בכלל ז"א לגבי ע"ק [עתיקא קדישא] נק' אש שחורה לגבי אש לבנה)

Even so, it is called black fire relative to the Emanator, the Infinite One, blessed be He, who is called white fire etc. So too, in general, Z'eir Anpin relative to Atika Kadisha is called black fire relative to white fire.)

אך לפי שהעולמות אינם יכולים לקבל ולית מחשבה תפיסא ביה כו' לכך וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז.

But because the worlds cannot receive [it], **and "no thought can grasp Him" etc., therefore "G-d saw the light, that it was good" to be hidden away.**

ונגנז בבחי' ישת חשך סתרו כו' וזהו יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן לצמצם ולהעלים את האור

It was hidden away in the manner of "He made darkness His hiding place" etc. This is [the meaning of] "He who dwells in the concealment of the Most High, in the shadow of Shaddai he lodges": to contract and conceal the light

בכמה צמצומים ומסכים המבדילים ומסתירים את אורו יתי להיות בחי' גילוי למטה בחי' ג"ע [גן עדן] העליון תענוג הנשמות כו' והשגתם באור ה' כו' בראתיו יצרתיו כו'.

by many contractions and screens that separate and conceal His light, blessed be He, so that there be a level of revelation below: the level of the Higher Garden of Eden, the delight of the souls etc. and their grasp of the light of G-d etc., "I created it, I formed it" etc.

(ועמ"ש ע"פ וידבר אלקים כו' וארא אל אברהם כו' באל שדי שאמר לעולמו די. ועיין בשער היחודים פרק שמיני יחוד ה' בענין אור מים רקיע שנמשך ע"י שם שדי

(See what is written on "And Elokim spoke" etc., "And I appeared to Avraham" etc., "as Kel Shaddai," who said to His world "Enough" (dai). And see Shaar HaYichudim, chapter eight, the fifth yichud, on the matter of light, water and firmament, which is drawn down through the Name Shaddai.

ויובן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בענין זה ע"פ הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו ועמ"ש בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע כו' שהוא ג"ע [גן עדן] העליון שנק' רקיע ושיומשך להם מבחי' אורו יתי הוא ע"י כמה צמצומים כו' כנ"ל)

It will be understood in light of what is written on this matter on "Praise G-d in His sanctuary, praise Him in the firmament of His strength"; and see what is written in the discourse beginning "They were disputing in the Heavenly Academy" etc., that it is the Higher Garden of Eden, which is called "firmament," and that what is drawn down to them from the level of His light, blessed be He, comes through many contractions etc., as said above.)

וזהו ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית פי' ובטובו מה שראה כי טוב לגנוז האור מזה נתהווה בחי' חידוש מעשה בראשית להיות מאין ליש בבחי' גילוי התענוג וההשגה

This is [the meaning of] "And in His goodness He renews each day, continually, the work of creation": "in His goodness" means that from His seeing that it was good to hide away the light, there came into being the renewal of the work of creation, to be from nothing to something, as the revelation of delight and comprehension

(וכמ"ש להנחיל אוהבי יש דקאי על הג"ע [הגן עדן] שנק' יש מאין ועיין מענין כי טוב לגנוז ר"פ פקודי דף ר"כ ע"ב ור"פ אמור דפ"ח ע"א וברבות בראשי' [בראשית] פ' ג' בא ס"פ י"ח ועמ"ש מענין ובטובו מחדש כו'

(as is written, "To cause those who love me to inherit yesh," which refers to the Garden of Eden, which is called something from nothing (yesh me'ayin). And see on the matter of "good to hide away" at the beginning of Pekudei, 220b, and at the beginning of Emor, 88a, and in the Midrash Rabbah, Bereshis, Parsha 3, and Bo, at the end of Parsha 18; and see what is written on "And in His goodness He renews" etc.

ע"י בחי' יו"ד שהוא בחינת צמצום כו' בד"ה ואתחנן ובד"ה אשירה כו' כי גאה גאה):

through the level of the yud, which is the level of tzimtzum etc., in the discourse beginning "And I besought" and in the discourse beginning "I will sing" etc., "for He is highly exalted").

5 קיצור וכמ"ש [וכמו כן] למעלה שגילוי האור בג"ע [בגן עדן] הוא רק מבחי' אותיות ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] שהם לבושי' [לבושין / לבושים].

Summary: In the same way above, the revelation of light in the Garden of Eden is only from the level of letters, "with the yud the World to Come was created," and these are garments.

אבל בעצמותו ית' לית מחשבה תפיסא ביה כלל. וע"ז נאמר ישת חשך סתרו וזהו ממטה למעלה נק' מה שאין בו השגה בשם חשך.

But as for His essence, blessed be He, "no thought can grasp Him" at all. Of this it is said, "He made darkness His hiding place." This is from below upward: what cannot be comprehended is called darkness.

אבל מלמעלה למטה הוא בהיפוך. וזהו כי טוב לגנוז בבחי' חושך כדי להיות גילוי בג"ע [בגן עדן] וזהו ובטובו מחדש:

But from above downward it is the reverse. This is [the meaning of] "it was good" to hide away [the light] in the manner of darkness, so that there be revelation in the Garden of Eden; and this is "And in His goodness He renews."

6 ג והנה צמצום זה של ענין כי טוב לגנוז האור במקום החושך הוא כמו במשל בחינות אותיות שבנפש עצמה כדי להיות גילוי אותיות ממש במחשבה ודיבור

3. Now, this contraction, the matter of "it was good" to hide away the light in the place of darkness, is like, in the analogy, the level of the letters within the soul itself, in order that there be a revelation of actual letters in thought and speech

(ר״ל [רוצה לומר] דכבר נתבא׳ [נתבאר] שאף שצורת כ״ב אותיות הוא קבוע במהות הנפש עצמה מ״מ לא שהאותיות הם מהות הנפש ועצמותה שעצמות הנפש היא למעלה גם ממהות שכל ומדות המאירים ממנה בגוף

(meaning: it has already been explained that although the form of the twenty-two letters is fixed in the very being of the soul itself, nevertheless the letters are not the being and essence of the soul; for the essence of the soul is higher even than the being of the intellect and emotive attributes that shine from it in the body,

כי אם שנעלית מהם בעילוי רב אלא שהארה וכח ממנה כשנמשך ומתלבש במוח נעשה מקור השכל שבמוח. ובעוד הכח ההוא כלול בעצם הנפש הוא למעלה מבחי׳ ומהות מקור השכל שבמוח.

but it is exalted above them with a great elevation. Only a radiance and power from it, when drawn down and clothed in the brain, becomes the source of the intellect in the brain. While that power is still included in the essence of the soul, it is above the level and being of the source of the intellect in the brain.

ועד״ז גם האותיות הכלולים בנפש הוא ענין כחות שבירידת׳ [שבירידתם / שבירידתן] להתגלות במחשבה ודיבור יצטיירו מהם בחי׳ אותיות. ועכ״ז [ועם כל זה] כוחות אלו עם שהם למעלה עדיין מבחינת אותיות המחשבה והדבור ממש עכ״ז [עם כל זה] הוא בחי׳ ירידה וצמצום לגבי מהות הנפש ועצמותה ממש.

In the same way, the letters included in the soul are powers from which, in their descent to be revealed in thought and speech, the form of letters takes shape. Even so, although these powers are still above the level of the actual letters of thought and speech, they are nonetheless a descent and contraction relative to the actual being and essence of the soul.

וצמצום זה הוא בשביל להיות מזה אח״כ גילוי אותיות המחשבה ודבור שהן בחי׳ אותיות חומריים ממש והוא עוד צמצום גמור ממש.

This contraction is in order that from it there afterwards be the revelation of the letters of thought and speech, which are actually material letters, and that is a further, truly complete contraction.

וראשית צמצום זה הוא מה שמתהוים בחי׳ צורת האותיות בלי חומר בהנפש עצמה וכל בחי׳ צמצומים אלו הוא משל לענין כי טוב לגנוז.

The beginning of this contraction is the coming into being, within the soul itself, of the form of the letters without matter. All these contractions are an analogy for the matter of “it was good to hide away.”

פי' דאיתא בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה והוא ענין הצמצום להיות התהוות אותיות החקיקה עד"מ. והענין כמ"ש ע"פ זאת חקת התורה שהחקיקה הוא גבוה יותר מאותיות הכתב שהרי הוא מיניה וביה.

That is: it is stated at the beginning [of the Zohar], "At the outset of the King's will, He engraved engravings in the supernal radiance." This is the contraction for the coming into being of engraved letters, by way of analogy. The matter is as written on "This is the statute (chukas) of the Torah," that engraving (chakikah) is higher than written letters, for it is of the thing itself and within it.

וזהו ענין חרות על הלוחות כו' משא"כ אותיות הכתב הדיוט הוא דבר בפ"ע [בפני עצמו] וגם משחיר הקלף לגמרי אך

This is the meaning of "engraved (charus) upon the tablets" etc. Ordinary written letters, by contrast, are a separate thing, and they also blacken the parchment completely. However,

הנה האותיות החקוקים אף שהם מיניה וביה עכ"ז [עם כל זה] הם ג"כ משחירים קצת האבן הטוב הבהיר שכשעושין בו חקיקה נחשך קצת בהירותו שהיה קודם החקיקה שבמקום החקיקה אינו בהיר כל כך.

the engraved letters, although they are of the thing itself and within it, also darken somewhat the bright precious stone: when an engraving is made in it, its brightness from before the engraving is somewhat darkened, since in the place of the engraving it is not so bright.

והנמשל מובן שזהו ענין ישת חשך סתרו בחי' כתר עליון שנמשך ממל' דא"ס בחי' אותיות שעם היותו עדיין בחי' א"ס.

The application is understood: this is the matter of "He made darkness His hiding place," the level of the Supreme Keser, which is drawn from the Malchus of the Infinite, the level of letters; although it is still the level of the Infinite,

וכמו אותיות החקיקה מיניה וביה ולמעלה מבחי' חו"ב [חכמה ובינה] שנק' עשיה ממש לגבי א"ס כמו דיו ע"ג [על גבי] הקלף כו' עכ"ז [עם כל זה] גם הכתר נק' חושך ואש שחורה לגבי א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מהכתר ונק' אש לבנה

and like engraved letters it is of the thing itself and within it, and above the level of Chochmah and Binah, which are called actual Asiyah ("action") relative to the Infinite, like ink upon parchment etc., nevertheless Keser too is called darkness and black fire relative to the Infinite One, blessed be He, who is far above Keser and is called white fire.

והרי צמצום זה כדי להיות התהוות אח"כ בחי' חו"ב [חכמה ובינה] וג"ע [וגן עדן] שהוא כמשל אותיות שנכתבים בדיו כו' בחי' שחור ממש וזהו ג"כ עד"מ ענין התהוות אותיות הנפש שהם

This contraction is in order that afterwards there come into being the level of Chochmah and Binah and the Garden of Eden, which is like the analogy of letters written in ink etc., the level of actual black. This too is, by way of analogy, the matter of the coming into being of the letters of the soul, which are

כמו אותיות החקוקים מיניה וביה כדי שיתהוו אח"כ אותיות ממש במחשבה ודבור חומריים ממש אש שחורה ממש. והנה אף שלגבי הא"ס נק' אותיות שבחקיקה ג"כ בחי' חשך כנ"ל עכ"ז [עם כל זה] לגבי האותיות שבכתב

like engraved letters, of the thing itself and within it, in order that afterwards there come into being actual letters in thought and speech, truly material, actual black fire. Now, although relative to the Infinite the engraved letters are also called darkness, as said above, nevertheless relative to the written letters,

דהיינו בחי' חו"ב [חכמה ובינה] מקורי הג"ע [הגן עדן] ונהר יוצא מעדן נק' הכתר אש לבנה ממש שהרי הוא רק מיניה וביה עד"מ ולכן נק' הז"א דאצילות לגבי הכתר אש שחורה ע"ג אש לבנה [על גבי])

that is, the level of Chochmah and Binah, the sources of the Garden of Eden, [as in] "and a river goes forth from Eden," Keser is called actual white fire, since it is only of the thing itself and within it, by way of analogy. Therefore Z'eir Anpin of Atzilus, relative to Keser, is called black fire upon white fire)

(כמ"ש בפ' נשא קל"ב א') ועד"ז גם הז"א נקרא לגבי המלכות דאצילות נהורא חיוורא והיא נק' אצלו נהורא אוכמא

(as is written in Parshas Nasso, 132a). In the same way Z'eir Anpin, relative to Malchus of Atzilus, is called "white light," and she, relative to him, is called "black light"

(כמ"ש בפ' בראשית בדף נ"א ע"א ובפ' לך לך דף פ"ג [דף פ"ג] ע"ב ובפ' שופטים ער"ה א')

(as is written in Parshas Bereshis, 51a, in Parshas Lech Lecha, 83b, and in Parshas Shoftim, 275a).

כי מלכות שהיא מקור לבי"ע נקראת מדת לילה וחושך שמוסתר ומלובש בה אור א"ס בבחי' הסתר והעלם מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם.

For Malchus, which is the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah, is called the attribute of night and darkness, since the Infinite Light is hidden and clothed in it in a manner of hiddenness and concealment: "Your kingship (malchuscha) is a kingship over all worlds (olamim)," [olamim] being from the term for concealment (he'elem).

משא"כ בחי' ז"א שהוא אצילות יחודא עילאה נק' יום ואור. וכמ"ש בד"ה רני ושמחי גבי רננא ברמשא ושמחה בצפרא ועמ"ש סד"ה וידעת היום

The level of Z'eir Anpin, by contrast, which is Atzilus, the higher unity, is called day and light. As is written in the discourse beginning "Sing and rejoice" on "joyful song at evening and gladness in the morning"; and see what is written at the end of the discourse beginning "And you shall know this day."

וזהו ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] וכמשל הדיו שע"ג [שעל גבי] הקלף שהקלף החלק רומז לבחי' אש לבנה אור א"ס ב"ה בעצמו כביכול דלית מחשבה תפיסא ביה (ועמ"ש ע"פ שימני כחותם)

This is [the meaning of] "With the yud the World to Come was created," like the analogy of the ink upon the parchment: the smooth parchment alludes to the level of white fire, the Infinite Light, blessed be He, in His very Self, as it were, which "no thought can grasp" (and see what is written on "Set me as a seal"),

אלא ע"י היוד בחי' נקודה שחורה שמשחיר הקלף כדי להיות בחי' גילוי והשגה בתמונת אות היוד.

except through the yud, the level of a black point that blackens the parchment, so that there be a level of revelation and comprehension in the shape of the letter yud.

והנה כמו במשל הנ"ל כאשר בא לידי גילוי אותיות המחשבה אף שאינן רק לבושים להשכל מ"מ אינן דבר נפרד לגמרי להיות דבר בפ"ע [בפני עצמו] שהרי מה שמחשב ומהרהר באותיות אלו הוא בחי' השכל עצמו.

Now, as in the analogy above, when there comes a revelation of the letters of thought, although they are only garments for the intellect, they are nevertheless not a completely separate thing, a thing unto itself; for what he thinks and ponders in these letters is the intellect itself.

וכן עד"מ בחי' היו"ד שעל הקלף שהדיו משחיר את הקלף להתגלות תמונת יו"ד הנה הדיו בעצמו אינו דבר ממשי להיות נחשב לדבר בפ"ע [בפני עצמו] אלא שמשחי' את הקלף כדי שהקלף יגלה תמונה של היו"ד

So too, by way of analogy, with the yud upon the parchment, where the ink blackens the parchment to reveal the shape of a yud: the ink itself is not a substantial thing to be considered a thing unto itself; it only blackens the parchment so that the parchment reveals the shape of the yud

(היינו שעם היות תמונת היו"ד הוא רק מהדיו הרי בלתי הקלף הנושאו וסובלו לא היה ממנו שום תמונה כלל. ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה א"כ הדיו אינו

(meaning that although the shape of the yud is only from the ink, without the parchment that carries and bears it there would be no shape from it at all. Therefore our Sages said, "Any letter which is not surrounded by parchment on its four sides is invalid." If so, the ink does nothing

אלא שמשחיר כו' כדי שהקלף יגלה כו' ור"ל [ורוצה לומר] בנמשל כי הקלף עצמו שהוא א"ס ב"ה מגלה את היו"ד שהוא חכמה עילאה כי אנת חכים אנת ממש שאור א"ס ב"ה נמשך ומאיר בחכמה עילאה.

but blacken etc., so that the parchment reveal etc. In the application, this means that the parchment itself, which is the Infinite One, blessed be He, reveals the yud, which is the Supreme Chochmah; for "You are wise" means You Yourself, that the Infinite Light, blessed be He, is drawn down and shines in the Supreme Chochmah.

ועמ"ש וירא ישראל את היד הגדולה בפי' ויקרא הוי' הוי' ומ"ש מזה ג"כ סד"ה שובה ישראל) כך הנה בנמשל ע"י הצמצומים הרבים מתגלה אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו בגילוי למטה.

And see what is written on "And Israel saw the great hand," in explaining "And He called: Havayah, Havayah," and what is written on this also at the end of the discourse beginning "Return, O Israel.") So, in the application, through the many contractions the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, is revealed below.

וזהו ביוד נברא העוה"ב [העולם הבא] תענוג הנשמות באור א"ס ב"ה ממש (ועיין בפ' בלק) (קצ"א א') ועמ"ש בד"ה שרי אשתך.

This is "With the yud the World to Come was created": the delight of the souls in the actual Infinite Light, blessed be He. (And see Parshas Balak, 191a.) And see what is written in the discourse beginning "Sarai your wife."

וענין שהיו"ד בחי' נקודה ואות קטן מכל האותיות עמ"ש בביאור ע"פ מים רבים גבי וזהו אחות לנו קטנה ועזח"ב תרומה (קס"ה ב') בגין דאית כו'

As for the yud being the level of a point and the smallest of all the letters, see what is written in the explanation of "Many waters" on "and this is 'We have a little sister,'" and see the Zohar, Part II, Terumah (165b): "Because there is" etc.,

אע"ג [אף על גב] כו' והוא ענין מיעוט הכלי ורבוי האור ע"ד צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה (ועיין בגמרא פ"ג [פרק ג'] דמנחות דכ"ט סע"ב [סוף עמוד ב]):

"although" etc. This is the matter of the smallness of the vessel and the abundance of the light, in the manner of "The righteous say little and do much" (and see the Gemara, chapter 3 of Menachos, 29b, end).

7 קיצור. וצמצום זה הוא כמשל בחינת אותיות שבנפש ואח"כ נמשך מזה ההתלבשות באותיות המחשבה. והוא כענין חקיקה וכתיבה וכמו שמ"מ מהו מחשב באותיות המחשבה הלא השכל עצמו

Summary: This contraction is like, in the analogy, the level of the letters in the soul, and from it there follows afterwards the clothing in the letters of thought. It is like engraving and writing. And just as, nevertheless, what is it that thinks in the letters of thought? Surely the intellect itself;

וכן הדיו מתאחד עם הקלף הלבן הסובלו. כן בנמשל ע"י אות יו"ד שנברא בו העוה"ב [העולם הבא] נמשך ומתגלה אור א"ס ב"ה בעצמו:

and likewise the ink unites with the white parchment that bears it; so in the application, through the letter yud with which the World to Come was created, the Infinite Light, blessed be He, itself is drawn down and revealed.

8 וזהו שהשרפים אומרים קדוש מחמת השגתם אור א"ס ב"ה שהוא מובדל ולית מחשבה תפיסא ביה וג' פעמים קדוש נגד תלת עלמין ביע"ע מלא כל הארץ כבודו שהתלבשות בחי' קדוש הוא הכל כו'

This is why the Seraphim say "Holy," because of their grasp of the Infinite Light, blessed be He, which is separate and which "no thought can grasp." [They say] "Holy" three times, corresponding to the three worlds Beriah, Yetzirah and Asiyah. "The whole earth is full of His glory": the clothing of the level of "Holy" is in everything etc.

(ור"ל [ורוצה לומר] כמו שבג"ע [שבגן עדן] העליון מאיר אור א"ס בבחי' השגת הנשמות כמ"כ [כמו כן] השרפים לפי שהם ג"כ בעולם הבריאה אומרים קדוש כו' שמשיגים איך אור א"ס מובדל ואיך שכל ההמשכה רק ע"י צמצום אות יוד.

(Meaning: just as in the Higher Garden of Eden the Infinite Light shines as the souls' comprehension, so the Seraphim, since they too are in the World of Beriah, say "Holy" etc., for they grasp how the Infinite Light is separate and how all its flow is only through the contraction of the letter yud.

אבל עצמיות אור אין סוף הוא קדוש ומובדל כו' ולפי שהם בבריאה שהוא ראשית התהוות היש מאין ע"כ משיגים שהוא יתי' קדוש כו' וענין ג' פעמים קדוש עמ"ש בביאור ע"פ ועתה יגדל וע"פ אחרי הוי' אלקיכם תלכו)

But the essence of the Infinite Light is holy and separate etc. Since they are in Beriah, which is the beginning of the coming into being of something from nothing, they therefore grasp that He, blessed be He, is holy etc. On the matter of "Holy" three times, see what is written in the explanation of "And now, let the power be great" and of "After Havayah your G-d shall you walk.")

והנה האופנים שהם למטה מהם במדרגה אומרים ברוך כבוד ה' זו מדת מלכותו יתי' כי מלכותך מלכות כל עולמים שכל עולמים הם רק בחי' אותיות כו' וברוך ונמשך מבחי' סוכ"ע מעלמא דאתכסיא כו'.

Now, the Ofanim, who are below them in rank, say "Blessed is the glory of Havayah": this is the attribute of His Malchus, blessed be He, for "Your kingship is a kingship over all worlds," and all worlds are only the level of letters etc. And it is "blessed," drawn down from the level of the light that encompasses all worlds, from the hidden world etc.

9 וביאור הענין כי הנה יש שני בחינות במלאכים יש שהם בחי' משפיעים שהם משפיעים כל ההשפעות לעוה"ז ע"י המזלות כו' והם בחי' האופנים שאומרים ברוך כבוד כו'

The explanation of the matter: there are two kinds of angels. There are those who are givers, who convey all the influences to this world through the constellations etc.; these are the Ofanim, who say "Blessed is the glory" etc.

ברוך הוא המשכה שיומשך כבוד ה' מבחי' מקומו שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו וזהו ענין ברוך המקום והוא ענין המשכת השפע דלעילא שממשיכים האופנים באמרם ברוך.

"Blessed" (baruch) is a drawing down, that the glory of Havayah be drawn from the level of "His place," He being the place of the world while the world is not His place. This is the meaning of "Blessed is the Omnipresent (HaMakom)," and it is the drawing down of the flow from above, which the Ofanim draw down by saying "Blessed."

10 ויש מלאכים שהם בחינת מקבלים שמקבלים דין מן דין ואינם משפיעים כלל למטה רק הם בחינת מקבלים והוא בחי' השרפים שאומרים קדוש כו' והם נעלים מבחינת המלאכים המשפיעים.

And there are angels who are receivers, who "receive from one another" and do not give to those below at all but are only receivers. These are the Seraphim, who say "Holy" etc., and they are loftier than the angels who give.

וז"ש [וזהו שכתוב] אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבבן קדמוהי יקומון (בדניאל סי' ז') פי' קדמוהי יקומון היינו בחי' השרפים המקבלים כו'

This is what is written, "Thousands upon thousands serve Him, and myriads upon myriads stand before Him" (Daniel, chapter 7). "Stand before Him" refers to the Seraphim, the receivers etc.,

שאומרים קדוש ועמ"ש במ"א בענין משריין ורתיכין הנזכר בפ' בשלח (דמ"ח ע"ב) ומ"ש בד"ה ואתא מרבבות קדש והיינו כמ"ש יוצר אור ובורא חושך.

who say "Holy." See what is written elsewhere on the matter of "camps and chariots" mentioned in Parshas Beshalach (48b), and what is written in the discourse beginning "And He came from the holy myriads." This is as written, "Who forms light and creates darkness."

פי' יצירה הוא בחי' אור שמשם נמשך ההשפעה למטה והוא מדרגת האופנים המשפיעים למטה לכל הבהמות וחיות וגם קטן עד י"ג שנים מקבל מבחי' האופנים.

That is, Yetzirah is the level of light, from which the flow is drawn below; it is the rank of the Ofanim, who give to those below, to all the animals and beasts. A child under thirteen years also receives from the level of the Ofanim.

11 ולכך נקרא אור שהוא בחי' אש לבנה לגבי דידן לפי שמאיר ומשפיע למטה. ובורא חושך הוא בחינת השרפים שבבריאה שהם בבחי' אש שחורה שהוא החושך.

Therefore it is called light, which is the level of white fire from our perspective, since it shines and flows downward. "And creates darkness" is the level of the Seraphim in Beriah, who are in the manner of black fire, which is the darkness.

והוא מפני שמסתלקים רק למעלה שאומרים קדוש כו' לכך הם בבחינת אש שחורה וחושך ע"ש [על שם] ההסתלקות כו'.

This is because they only withdraw upward, saying "Holy" etc.; therefore they are in the manner of black fire and darkness, on account of the withdrawal etc.

12 וכמ"כ [וכמו כן] הוא ענין קדוש וברוך כי קדוש הוא מה שמובדל ולית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא בחי' ישת חשך סתרו כמבואר לעיל אות ב'. ובחינת ברוך זהו ענין אש לבנה להיות גילוי למטה.

Likewise is the matter of "Holy" and "Blessed." "Holy" is what is separate and which "no thought can grasp" at all; it is the level of "He made darkness His hiding place," as explained above in section 2. The level of "Blessed" is the matter of white fire, that there be revelation below.

אך זהו ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה הוא בהפך שבחי' קדוש נקרא אש לבנה לגבי המשכת בחי' ברוך כבוד שהוא בחי' מלכותך בחינת אותיות כו'

But this is from below upward. From above downward it is the reverse: the level of "Holy" is called white fire relative to the drawing down of the level of "Blessed is the glory," which is the level of "Your kingship," the level of letters etc.

כי קדוש הוא בחי' כתר כו' יש בו ב' בחינות כבוד תתאה היא מדת מלכותו ית' וכבוד עילאה חכמה עילאה והכל

For "Holy" is the level of Keser etc. In ["glory"] there are two levels: the lower glory, which is the attribute of His Malchus, blessed be He, and the higher glory, the Supreme Chochmah; and all [of it]

נק' אש שחורה לגבי כתר עליון כנ"ל מענין דיו ע"ג [על גבי] קלף לבן כו' ועמ"ש מענין קדוש וברוך בד"ה אם בהרת קדמה כו' ובד"ה לבבתני אחותי.

is called black fire relative to the Supreme Keser, as said above regarding ink upon white parchment etc. And see what is written on the matter of "Holy" and "Blessed" in the discourse beginning "If the bright spot has preceded" etc. and in the discourse beginning "You have captured my heart, my sister."

נמצא קדוש וברוך שאומרים השרפים והאופנים זהו ענין בחי' אש לבנה שעל גבי אש שחורה כנ"ל

It follows that the "Holy" and "Blessed" said by the Seraphim and the Ofanim are the matter of white fire that is upon black fire, as said above.

וזהו שנק' כן הקב"ה בשני בחינות אלו יחד דקדוש וברוך כי עד"ז הוא המשכת וגילוי אור א"ס ב"ה שהוא קדוש וברוך הוא.

This is why the Holy One, blessed be He, is so called by these two aspects together, "Holy" and "Blessed" (kadosh baruch hu); for in this manner is the drawing down and revelation of the Infinite Light, blessed be He, who is holy and blessed is He.

13 והנה האופנים לפי ששומעים בחינת קדוש שאומרים השרפים לפיכך מתנשאים ברעש גדול וענין הרעש הוא ענין הביטול באור א"ס ב"ה לצאת מנרתקם

Now, because the Ofanim hear the level of "Holy" which the Seraphim say, they raise themselves with a great noise. The noise is the matter of self-nullification in the Infinite Light, blessed be He, to go out of their sheath

והשגתם כפי מזגם ותכונתם מחמת ששומעים דבר חדש מה שלמעלה מכח השגתם משא"כ השרפים אף שהם ג"כ בטלים ודאי באור א"ס ב"ה ביתר שאת ומעלה

and their comprehension according to their temperament and nature, since they hear something new that is above their power of comprehension. The Seraphim, by contrast, though they too are certainly nullified in the Infinite Light, blessed be He, with a greater degree and elevation,

אך הנה שרפים עומדים ממעל לו כתיב שאין השגה זו אצלם חידוש כ"כ [כל כך] למעלה מהשגתם לכך לא נאמר אצלם ברעש גדול

yet it is written, "Seraphim stand above him": this comprehension is not so much a novelty for them, beyond their comprehension. Therefore "with a great noise" is not said of them

כמו באופנים (ועמ"ש מזה בד"ה והיה מדי חדש שזהו ענין המשל כבן כרך שראה את המלך או כבן כפר כו' והוא ההפרש שבין חול לשבת כו' והנה השרפים לפי שהביטול שלהם הוא בבחינת אתכסיא

as it is of the Ofanim. (See what is written on this in the discourse beginning "And it shall be, from one new moon": that this is the matter of the analogy of the city-dweller who saw the king, or the villager etc., and this is the difference between weekdays and Shabbos etc. Now the Seraphim, since their self-nullification is in the manner of the hidden

ופנימית ע"כ ממשיכים ג"כ בחי' קדוש מה שהוא בבחי' העלם והאופנים שביטולם בבחי' אתגליא ע"כ ממשיכים ג"כ בחינת ברוך בחי' אותיות שהוא בחי' אתגליא כו' ועמ"ש בד"ה וידעת היום גבי וכל קרב וכליות יזמרו לשמך:)

and inward, therefore also draw down the level of "Holy," which is in the manner of concealment. The Ofanim, whose self-nullification is in the manner of the revealed, therefore also draw down the level of "Blessed," the level of letters, which is the revealed etc. And see what is written in the discourse beginning "And you shall know this day" on "and all innards and kidneys shall sing to Your Name.")

14 **קיצור. וזהו ג"כ ענין שהשרפים אומרים קדוש והאופנים ברוך כי השרפים מבריאה בורא חושך אש שחורה בחי' קדמוהי יקומון ע"כ אומרים קדוש מובדל ישת חשך סתרו.**

Summary: This is also the matter of the Seraphim saying "Holy" and the Ofanim "Blessed." For the Seraphim are from Beriah, "creates darkness," black fire, the level of "stand before Him"; therefore they say "Holy," separate, "He made darkness His hiding place."

והאופנים מיצירה. יוצר אור משפיעים למטה ואומרים ברוך כבוד כו' וכ"ז [וכל זה] **נקרא כן מלמטה למעלה וכנ"ל):ד**

The Ofanim are from Yetzirah, "forms light": they give to those below and say "Blessed is the glory" etc. All this is so called from below upward, as said above.)

והנה ככל הדברים האלה הוא בעבודת הי' בכל אדם בחינת אהבה גלויה ובחי' אהבה מסותרת

4. Now, exactly like all these matters is [the case] **in the divine service of every person: the level of revealed love and the level of hidden love**

(והיינו דוגמת ב' בחי' הנ"ל דאופנים ושרפים. והאהבה המסותרת נק' אש שחורה ע"ד שנתבאר לעיל בענין השרפים שנק' אש שחורה אלא שהנשמות הם בבחי' פנימית יותר [בבחינה])

(that is, analogous to the two levels mentioned above, of the Ofanim and the Seraphim. The hidden love is called black fire, in the manner explained above regarding the Seraphim, who are called black fire, except that the souls are on a more inward level).

כי הנה גילוי האהבי' [האהבה] ע"י ההתבוננ' [ההתבוננות] בגדולת א"ס ב"ה שיוליד מבינתו רשפי אש וצמאון כו'

For the revelation of love through contemplating the greatness of the Infinite One, blessed be He, so that from his understanding he gives birth to flashes of fire and a thirst etc.

להכלל ולהבטל אליו ית' במציאות ובמס"נ [ובמסירות נפש] אין זה ע"י פעולת ההתבוננות לבדה שמתהווה מכח בינתו מדת האהבה מאין ליש

to be included and nullified in Him, blessed be He, in actual existence and with self-sacrifice, does not come about through the act of contemplation alone, as if the attribute of love came into being from nothing to something by the power of his understanding.

אלא ההתבוננות הוא הגורם להיות נמשך מבחינת אהבה המסותרת שישנה בטבע האדם מבחי' שלמעלה מן הדעת בבחי' חשך והסתר פנים להיות בגילוי הלב ע"י התבוננות ודעת ולהגדיל מדורת אש האהבה כו'

Rather, the contemplation is the cause that there be drawn from the level of the hidden love, which is in a person's nature from the level that is above knowledge, in a manner of darkness and hiding of the Face, to be revealed in the heart through contemplation and knowledge, and to enlarge the pyre of the fire of love etc.

(ור"ל [ורוצה לומר] שזהו כדמות ראיה למציאות אהבה המסותרת כי גילוי האהבה כו' אין זה כו' אלא כו' כנ"ל)

(Meaning that this is a kind of proof of the existence of the hidden love; for the revelation of love etc. is not etc., but rather etc., as said above.)

והתהוות האהבה מאין ליש היא קבוע בנפש ומהות הנפש עצמה היא שכל ומדות אהבה ויראה כו'

The coming into being of love from nothing to something is fixed in the soul, and the very being of the soul itself is intellect and emotive attributes, love and awe etc.;

כי חלק אלוה ממעל הוא וכבן שנמשך ממוח האב כו' אשר בטבע אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ואחדותו יתי' ויכול למסור נפשו על קדה"ש [קידוש השם] **כו'**

for it is "a part of G-d above," and like a son drawn from the brain of the father etc., who by nature does not want to be separated from His unity and oneness, blessed be He, and can give his life for the sanctification of G-d's Name etc.,

כמ"ש בס' של בינוני (ועמ"ש בד"ה ביום השמיני שלח את העם ששרש אהבה זו נלקח מבחי' קדם מבחי' כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו' ישת חשך סתרו כו'

as is written in Sefer Shel Beinonim. (And see what is written in the discourse beginning "On the eighth day he sent the people away" that the root of this love is taken from the level of "before" (kedem), from the level of "For My thoughts are not your thoughts" etc., "He made darkness His hiding place" etc.

ועמ"ש בד"ה אם בחקתי שבחי' זו הוא מצד בעבר הנהר ישבו אבותיכם עלו במחשבה היינו מו"ס [מוחא סתימאה] אותיות החקוקים כו' גליף גליפו בטהירו עילאה נשמה שנתת בי טהורה היא והוא ענין האותיות שמיניה וביה.

And see what is written in the discourse beginning "If in My statutes" that this level is from the aspect of "Your fathers dwelt beyond the river," "they arose in thought," that is, from the hidden brain (Mocha Stima'ah), the engraved letters etc., "He engraved engravings in the supernal radiance," "The soul which You have given within me is pure"; and this is the matter of the letters that are of the thing itself and within it.

וזהו ענין ששזפתני השמש אש לבנה כדלקמן כי החקיקה היא באש לבנה מיניה וביה רק שהחקיקה היא מקור ושרש לשחרות דאש שחורה שלמעלה למטה כנ"ל)

This is the matter of "the sun has gazed upon me," white fire, as follows below; for the engraving is in the white fire, of the thing itself and within it, except that the engraving is the source and root of the blackness of the black fire, from above downward, as said above.)

ובכדי שתהיה בבחי' גילוי הלב לצאת מההעלם אל הגילוי הוא ע"י התבוננות באור א"ס ב"ה ממש דלית מחשבה תפיסא ביה כלל.

In order that it be revealed in the heart, to go out from concealment into revelation, it is through contemplating the actual Infinite Light, blessed be He, which "no thought can grasp" at all.

ועד"ז ניתקן סדר התפלה ופסוקי דזמרה וברכת יוצר אור איך שבטובו הגנוז מחדש כו' והמלאכים אומרים קדוש כו'

In this manner the order of prayer was established: the Verses of Song, and the blessing "Who forms light," how "in His goodness," the hidden [goodness], "He renews" etc., and the angels say "Holy" etc.

והוא בחי' רעש התחדשות ההשגה כי בלילה בשינה אחד מששים כו' ובבקר נעשה בריה חדשה אתה נפחתה בי כו'.

This is the level of noise, the renewal of comprehension; for at night, in sleep, [there is] one sixtieth etc., and in the morning one becomes a new creature, "You breathed it into me" etc.

ואחר הרעש אש הוא בחי' ק"ש [קריאת שמע] ואהבת כי נר הוי' נשמת אדם כנר ושלהבת העולה מאליה (ועמ"ש בד"ה והקרבתם עולה אשה)

"And after the noise, fire": this is the level of the Shema and "You shall love"; for "The lamp of Havayah is the soul of man," like a lamp and a flame that rises of itself (and see what is written in the discourse beginning "And you shall offer a burnt-offering, a fire-offering"),

דהיינו כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא להכלל מחשבה במחשבה ודבור בדבור ודברת בם בשבתך בביתך כו' וזו היא התגלות אמיתית אור האהבה בקרב איש ולב עמוק

that is, as is written, "To You, Havayah, I lift up my soul," to be included, thought in thought and speech in speech, "and you shall speak of them when you sit in your house" etc. This is the true revelation of the light of love within a man and a deep heart.

אלא שצריך להקדים בחי' הרעש מבחי' החושך כברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא וכתיב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד ערב בחינת חשך ואח"כ הבקר אור להתגלות בבחינת יום וגילוי בחי' אחד

Except that the level of noise from the level of darkness must come first, like the creation of the world: first darkness and then light. And it is written, "And there was evening and there was morning, one day": evening is the level of darkness, and afterwards morning, light, to be revealed as day, and the revelation of the level of "one."

(ועמ"ש בד"ה תחת אשר לא עבדת ועמ"ש בד"ה ענין חנוכה בענין בבקר בבקר בהטיבו את הנרות כו' ועיין בזהר בלק דף ר"ד סע"א [סוף עמוד א] וע"ב ועמ"ש ע"פ וישכם לבן בבקר וסד"ה להבין ענין הברכות וע' בזהר ויקרא דכ"ב ב' ועמ"ש סד"ה וידעת היום)

(And see what is written in the discourse beginning "Because you did not serve," and what is written in the discourse on the matter of Chanukah on "morning by morning, when he tends the lamps" etc.; and see the Zohar, Balak, 204a end and 204b; and see what is written on "And Lavan rose early in the morning," and at the end of the discourse beginning "To understand the matter of the blessings"; and see the Zohar, Vayikra, 22b; and see what is written at the end of the discourse beginning "And you shall know this day.")

ואחר האש קול דממה דקה הוא בתפלת שמונה עשרה ברוך אתה הוי' אלקינו מלך העולם שיהא ברוך ונמשך בחי' הוי' אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו ותמן קאתי מלכא כו'

"And after the fire, a still, small voice": this is the prayer of the Eighteen Blessings, "Blessed are You, Havayah our G-d, King of the world," that the level of Havayah, the Infinite Light, blessed be He, in His very Self and Glory, be blessed and drawn down; "and there the King comes" etc.

וגילוי הוי' למטה במלכותו מלכות כל עולמים הוא ע"י כי הוי' אלקינו שאנחנו בטלים אליו ית' ואנחנו ממשיכים ג"כ להיות מלך העולם כו' כמ"ש במ"א.

The revelation of Havayah below, in His kingship, "a kingship over all worlds," comes through Havayah being "our G-d": that we are nullified before Him, blessed be He; and we also draw down that He be "King of the world" etc., as is written elsewhere.

ובזה יובן מ"ש אל תראוני שאני שחרחורת. פי' שחרות כפולה כי האהבה מצד עצמה היא מסותרת שאינה נראית ונגלית בלב.

With this will be understood what is written, "Do not look upon me that I am blackish (shechar-chores)." It means a doubled blackness; for the love in itself is hidden, not seen or revealed in the heart,

וגם היא מכוסה בלבוש שק שמלובשת בנפש הבהמית (וא"כ פי' וענין שחרות כפולה הוא ע"ד מה שמלמטה למעלה ומלמעלה למטה שניהם יחד כי מלמטה למעלה נק' שחרות מה שאינו מושג כלל.

and it is also covered with a garment of sackcloth, being clothed in the animal soul. (If so, the meaning and matter of the doubled blackness is in the manner of from below upward and from above downward, both together; for from below upward what is not grasped at all is called blackness,

ומלמעלה למטה נקרא שחרות מה שהוא למטה במדרגה. ואם כן שני הבחינות יש בהנשמה כי ענין האהבה המסותרת כיון שהיא בהעלם מאד ולמעלה מהשכל הרי נקראת אש שחורה לגבי האדם כענין בורא חשך וזהו ענין חשך שמלמטה למעלה.

and from above downward what is lower in rank is called blackness. If so, both levels are in the soul: the matter of the hidden love, since it is very concealed and above the intellect, is called black fire relative to the person, as in "creates darkness," and this is the matter of darkness from below upward.

ומה שהיא מכוסה ולובשת בנפש הבהמית זהו החשך שמלמעלה למטה שהיא הבחינה היותר שפלה במדרגה החשך יכסה ארץ) (בישעיה סי׳ ס׳) **והכסיל בחשך הולך** (קהלת סי׳ ב׳) **ואעפ״כ** [ואף על פי כן] **אל תראוני**

And its being covered and clothed in the animal soul is the darkness from above downward, being the lowest level in rank: "darkness shall cover the earth" (Isaiah, chapter 60), "and the fool walks in darkness" (Ecclesiastes, chapter 2).) **Nevertheless, "Do not look upon me,"**

כי מה שהיא מסותרת מצד עצמה הוא מפני ששזפתני השמש בחינת שמש הוא בחי׳ אש לבנה שאין העולמות יכולים לקבל וע״כ טוב לגנוז במקום החושך

for its being hidden in itself is because "the sun has gazed upon me": the level of the sun is the level of white fire, which the worlds cannot receive; and therefore it was good to hide it away in the place of darkness.

ולכן האהבה בבחינת חשך והעלם שאינו מתגלה בגוף (וזהו אתי מלבנון כלה ששרש הנשמה מבחינת לבנון וזהו ונוזלים מן לבנון נוזלים היינו בחינת מזלייהו מקור ושרש הנשמה הוא מבחינת לבנון רק

Therefore the love is in a manner of darkness and concealment, not revealed in the body. (And this is "With me from Lebanon (Levanon), O bride": the root of the soul is from the level of Lebanon. And this is "and flowing streams (nozlim) from Lebanon": nozlim means the level of their mazal, the source and root of the soul, which is from the level of Lebanon, except

כי טוב לגנוז בבחינת אש שחורה והוא בבחי׳ יחידה שבו מתלבש ניצוץ אלקי כו׳ כמ״ש בע״ח [בעץ חיים] שמ״א פ״ג [פרק ג׳] על פסוק אני אמרתי אלקים אתם כו׳ ועמ״ש סד״ה בשברי לכם כו׳ ואפו כו׳.

that it was good to hide it away in the manner of black fire. It is in the level of yechidah, in which a divine spark is clothed etc., as is written in Etz Chaim, Shaar 41, chapter 3, on the verse "I said, you are G-dly beings" etc.; and see what is written at the end of the discourse beginning "When I break for you" etc., "and [ten women] shall bake" etc.

והנה ברכות בשה״ש [בשיר השירים] ע״פ שחורה אני איתא שחורה אני כל ימות השבוע ונאוה אני בשבת והענין שבחי׳ אהבה המסותרת הנק׳ אש שחורה בכל ימות השבוע היא בבחי׳ העלם ולכן היא בבחינת שחורה אני העלם.

Now, in the Midrash Rabbah on Shir HaShirim, on "I am black," it is stated: "I am black all the days of the week, and comely on Shabbos." The matter is that the level of hidden love, called black fire, is in concealment all the days of the week, and therefore it is in the manner of "I am black," concealment.

אבל בשבת יוצאה ונמשכת מההעלם אל הגילוי כמ״ש במ״א בד״ה להבין מארז״ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע״פ כי טובים דודיך.

But on Shabbos it goes out and is drawn from concealment into revelation, as is written elsewhere, in the discourse beginning "To understand the saying of our Sages" on "For your love is better [than wine]."

וכן בשבת מאיר בגילוי מבחי׳ עולם הבריאה מה שנקרא בורא חושך כנודע מענין חצר הפנימית הפונה קדים בחי׳ קדמוהי יקומון הנה בשבת מאיר ונמשך האור משם.

So too on Shabbos there shines in revelation, from the level of the World of Beriah, what is called "creates darkness," as is known regarding the inner court that faces east (kadim), the level of "stand before (kadmohi) Him": on Shabbos the light shines and is drawn from there.

(וזהו ונאוה אני ביום השבת) **ומה שהיא נכנסת בלבוש שק זהו באמת בני אמי נחרו בי. נחרו מלשון נפעל.**

(And this is "and comely on the Shabbos day.") **As for its entering a garment of sackcloth, this is in truth "My mother's sons were incensed (nicharu) against me"; nicharu is in the passive form.**

ופי׳ בני אמי היינו היצה״ר [היצר הרע] **והיכלות דק״נ** [דקליפת נוגה] **המקבלים ההשפעה מבחי׳ מלכותו ית׳ כי מלכותו בכל משלה (וע׳ בפי׳ משפטים דקכ״ה סע״ב** [סוף עמוד ב] **ע״פ בחלב אמו)**

"My mother's sons" means the evil inclination and the chambers of kelipas nogah, which receive the flow from the level of His Malchus, blessed be He, for "His kingship rules over all" (and see Parshas Mishpatim, 125a end, on "in its mother's milk").

והם שרש כל המדות רעות הם הם בעצמו נחרו ובוערים בתאוותם אלה שהם בי שנתלבשו בי ומהם תצא הרעות האלה.

They are the root of all the evil traits; they themselves are "incensed" and burn with their lust. These are "against me" (bi), [read as] "in me": they are clothed in me, and from them these evils come forth.

אבל אין פועלים בנפש אלקית עצמה בנקודת אהבתה שהיא תשאר בקיומה וחזקה וכמ"ש וכבודי לאחר לא אתן

But they do not affect the G-dly soul itself, in the point of its love, which remains in its existence and strength, as is written, "And My glory I will not give to another"

(עיין ברע"מ [ברעיא מהימנא] ר"פ תצא דרע"ו א' ובפי' הרמ"ז [הרב משה זכות] שם) ויכולה למשול ולשלוט עליהם ולהפכם מן הקצה אל הקצה ולהיות במס"נ [במסירות נפש] ממש

(see the Raaya Mehemna at the beginning of Teitzei, 276a, and the commentary of the Ramaz there). And it can rule and have dominion over them and turn them from one extreme to the other, and be in actual self-sacrifice.

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] על פושעי ישראל גיהנם כלה והם אינם כלים לפי ששרש נשמתם מבחי' א"ס ממש שאין לה קץ ותכלה ולכן בני אמי נחרו בי פי' שהם פועלים הרע וכלים.

Therefore our Sages said of the sinners of Israel, "Gehinnom comes to an end but they do not come to an end," because the root of their soul is from the level of the actual Infinite, which has no end or termination. Therefore "My mother's sons were incensed against me" means that they work evil and come to an end.

משא"כ הנשמה היא חלק אלוה אתה נפחת בי שאין לה קץ ותכלה והראי' [והראיה] שאפילו פושעי ישראל עדיין האהבה היא בשלימות

The soul, by contrast, is a part of G-d, "You breathed it into me," which has no end or termination. The proof is that even in the sinners of Israel the love is still whole,

שהרי שמוני נוטרה את הכרמים כי כל תאות היצה"ר [היצר הרע] להחטיא את ישראל כדי לינק ולקבל חיות מהקדושה וא"כ מוכרח להיות שעדיין יש בו קדושה

for "they made me keeper of the vineyards": all the desire of the evil inclination is to cause Israel to sin in order to suckle and receive life-force from holiness. If so, there must necessarily still be holiness in him,

שאע"פ [שאף על פי] שחטא ישראל הוא ואותו כח הקדושה שיש לו הוא בבחי' אין קץ ותכלה וע"כ יכול למשול ולשלוט ברוחו ולהפך לבו מן ההפך אל ההפך

for "although he sinned, he is Israel," and that power of holiness which he has is without end or termination. Therefore he can rule and have dominion over his spirit and turn his heart from one opposite to the other

(והיינו ע"י והוי' יגיה חשכי כמ"ש סד"ה כי אתה נרי והנה פי' נחרו יובן ממ"ש במ"א בד"ה ושבתי בשלום בענין וילך חרנה חרן לשון נחר גרוני כו' וע"י התשובה נעשה מבחי' חרן רנה.

(that is, through "and Havayah illumines my darkness," as is written at the end of the discourse beginning "For You are my lamp." Now, the meaning of nicharu will be understood from what is written elsewhere, in the discourse beginning "And I return in peace," on "and he went to Charan": charan is from the term "my throat is parched (nichar)" etc.; and through teshuvah, from the level of charan it becomes rinah (song).

וכמ"כ [וכמו כן] יובן מבחי' נחרו בי ע"י התשובה שיהפך לבו כו' תתעלה הנפש להיות ונאוה כאהלי קדר כו'. ועמ"ש סד"ה כנשר יעיר בענין יצרנהו כאישון עינו השחור שבעין שם גילוי הראיה להיות עין בעין יראו כו':)

So too it will be understood regarding the level of "incensed against me": through teshuvah, so that his heart is transformed etc., the soul will be elevated to be "comely as the tents of Kedar" etc. And see what is written at the end of the discourse beginning "As an eagle stirs up" on "He kept him as the pupil of His eye": the black of the eye, where sight is revealed, so that "eye to eye they shall see" etc.)

15 קיצור. וכמ"כ [וכמו כן] באדם יש בחי' אהבה גלויה ואהבה מסותרת כענין ב' מדרגות דאופנים ושרפים. רעש ואש.

Summary: Likewise in a person there is the level of revealed love and hidden love, like the matter of the two ranks of the Ofanim and the Seraphim: noise and fire.

וזהו שחרחורת ב' שחרות שעיקר האהבה אינה גלויה כ"א שחורה ומסותרת ועוד שמכוסה בלבוש שק דנה"ב [דנפש הבהמית] ואעפ"כ [ואף על פי כן] אל תראוני

This is "shecharchores," two blacknesses: the essence of the love is not revealed but black and hidden, and furthermore it is covered with the sackcloth garment of the animal soul. Nevertheless, "Do not look upon me,"

כי על השחרות א' התירוץ ששזפתני השמש ששרש האהבה מאש לבנה וטוב לגנוז בבחי' אש שחורה.

for regarding the first blackness the answer is "the sun has gazed upon me": the root of the love is from white fire, and it was good to hide it away in the manner of black fire.

ועל השחרות הב' הוא ענין בני אמי נחרו בי בכדי שמבחי' חרן יהי' [יהיה] בחי' רנה):ה וזהו שחורה אני ונאוה שחורה מבחי' השחרחורת כו'

Regarding the second blackness, it is the matter of "My mother's sons were incensed against me," so that from the level of charan there be the level of rinah.) 5. This is "I am black and comely": black from the level of blackishness etc.,

ונאוה כי השחרות הוא מבחינת החושך ישת חושך סתרו כמשל הדיו שעל הקלף שמשחיר את הקלף שהקלף הוא בחי' אש לבנה נעשה נאה ע"י כן

and comely, for the blackness is from the level of the darkness, "He made darkness His hiding place," like the analogy of the ink upon the parchment, which blackens the parchment: the parchment, which is the level of white fire, becomes beautiful through this

(ע"ד אימתי גדול כו' כשהוא בעיר אלקינו וע"ד שנתבאר מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אני הוי' וארא כו'. וכמו שמבואר לעיל שע"י האותיות נמשך גילוי השכל עד"מ.

(in the manner of "When is He great etc.? When He is in the city of our G-d," and in the manner explained on this in the discourse beginning "And Elokim spoke" etc., "I am Havayah, and I appeared" etc. And as explained above, through the letters the revelation of the intellect is drawn forth, by way of analogy.

נמצא צמצום זה הוא סיבת הגילוי ועמ"ש סד"ה ויקח קרח וזהו שבחינת אש לבנה נעשה נאה ע"י כן וכמ"ש במ"א בפי' יפתי שעושה בחי' לבושים יפים להקב"ה הוד והדר לבשת.

It follows that this contraction is the cause of the revelation; and see what is written at the end of the discourse beginning "And Korach took." This is how the level of white fire becomes beautiful through this, as is written elsewhere in explaining "my beautiful one" (yafasi), that she makes beautiful garments for the Holy One, blessed be He: "You have clothed Yourself with glory and majesty,"

והיינו להיות בהם ועל ידם דירה בתחתונים. ובמ"א נתבאר עוד פי' ונאוה כי הנה בחי' אש לבנה דתורה זהו ענין ושער רישיה כעמר נקא ועכ"ז [ועם כל זה] הוא רק בחי' שערות ואינו ערוך להעצמיות

that is, that in them and through them there be a dwelling place among the lower realms. Elsewhere a further meaning of "and comely" was explained: the level of the white fire of the Torah is the matter of "and the hair of His head like pure wool"; nevertheless it is only the level of hairs and does not compare to the essence.

אך ע"י הירידה באש שחורה לברר ולהפך החושך דנה"ב [דנפש הבהמית] יומשך יתרון האור ממקור הלבנונית ואפשר לומר שזהו הנמשך מצד בירור שחרות הב' וכנ"ל מענין יצרנהו כאישון כו'.

But through the descent into black fire, to refine and transform the darkness of the animal soul, there will be drawn the advantage of light from the source of the whiteness. It may be said that this is what is drawn through the refinement of the second blackness, as said above regarding "He kept him as the pupil" etc.

ועמ"ש עוד מענין שהתורה ניתנה באש שחורה ע"ג [על גבי] אש לבנה בד"ה ועשו להם ציצית. ועיין עוד מענין שחורה אני ונאוה ברבות בשלח פכ"ג ויקהל פמ"ט):

And see what is written further on the matter of the Torah being given as black fire upon white fire in the discourse beginning "And they shall make for themselves tzitzis." And see further on the matter of "I am black and comely" in the Midrash Rabbah, Beshalach, Parsha 23, and Vayakhel, Parsha 49.)

16 כאהלי קדר. שהם שחורים מבחוץ אבל מבפנים הם כיריעות שלמה. יריעות שלמה הם יריעות פנימים

"As the tents of Kedar": they are black on the outside, but inside they are "as the curtains of Shlomo." The curtains of Shlomo are the inner curtains

(וזהו וייצר את האדם בתרין יודין בחי' אש לבנה ואש שחורה כו' ועמ"ש סד"ה בשברי לכם כו')

(and this is "And He formed (vayitzer) man," with two yuds, the level of white fire and black fire etc.; and see what is written at the end of the discourse beginning "When I break for you" etc.).

וענין יריעה הוא מ"ש נוטה שמים כיריעה פי' כמו היריעה שהגג והדפנות נעשו מדבר אחד וכמו שהיה במשכן חצי היריעה העודפת תסרח על אחורי המשכן.

The matter of a curtain is what is written, "He stretches out the heavens like a curtain": that is, like the curtain, of which the roof and the walls are made of one piece, as it was in the Mishkan: "the half curtain that remains shall hang over the back of the Mishkan."

כך נוטה שמים שהשמים מתעגלים למטה מתחת לארץ כמו למעלה בהשוואה אחת והכל בחי' אחת.

So "He stretches out the heavens": the heavens curve round below, beneath the earth, just as above, equally, and all is one level.

17 וכן הגלגלים הסובבים בשמים ממעל הם הסובבים מתחת לארץ. וזהו כיריעות שלמה מלך שהשלום שלו שאצלו יתי כחשיכה כאורה והכל בהשוואה אחת נגדו ומעלה ומטה שוין לפניו

So too the spheres that revolve in the heavens above are those that revolve beneath the earth. This is "as the curtains of Shlomo," the King to whom peace (shalom) belongs; for with Him, blessed be He, "darkness is as light," and all is equal before Him, and above and below are the same before Him.

והוא מבחי' סוכ"ע. משא"כ בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הוא לפי סדר ההשתלשלות בראתיו יצרתיו כו' ג"ע [גן עדן] עליון ותחתון כו'.

This is from the level of the light that encompasses all worlds. In the level of the light that fills all worlds, by contrast, it is according to the order of the chain of descending worlds: "I created it, I formed it" etc., the Higher and Lower Garden of Eden etc.

אבל בבחי' סוכ"ע כולא קמיה כלא ממש ובבחינה זו יכול הוא להפך אפי' [אפילו] מן הקצה אל הקצה.

But in the level of the light that encompasses all worlds, "all before Him are" actually "as nothing," and at this level He can transform even from one extreme to the other.

18 וזהו ישא ה' פניו אליך פי' שכאשר יהיה התנשאות הפנימית בבחי' סובב כל עלמין אזי יוכל

This is "May Havayah lift up His countenance to you": that is, when there is the inner uplifting in the level of the light that encompasses all worlds, then it can

להתפשט עד שיגיע אפי' [אפילו] אליך אם יהיה נדחך בקצה השמים כו' וישם לך שלום בחי' התקשרות להיות נפשו שוקקה לדבקה בו יתי.

extend until it reaches even "to you," even "if your dispersed be at the end of the heavens" etc. "And give you peace": the level of bonding, so that his soul longs to cleave to Him, blessed be He.

19 וזהו בחי' שלום בפמליא של מטה ממטה למעלה אליך ה' נפשי אשא והיינו ע"י בחי' אהרן שושבינא דמטרוניתא אהרן אותיות נראה

This is the level of "peace in the household below," from below upward: "To You, Havayah, I lift up my soul." That is, through the level of Aharon, the groomsman of the Queen; "Aharon" has the letters of nir'eh ("will be seen"),

דהיינו שיראה כאלו קדוש שרוי בתוך מעיו שיהי' [שיהיה] בחי' רעש ואחר הרעש אש כו' עבודת אהרן בהעלותך את הנרות כשלהבת העולה מאליה ממטה למעלה והשראת

that is, that he see [himself] as though "the Holy One (kadosh) dwells within his innards," so that there be the level of noise, "and after the noise, fire" etc. The service of Aharon is "When you raise up the lamps," like a flame that rises of itself, from below upward. And the dwelling

והמשכת קדוש בתוך מעיו הוא ע"י בחי' משה שושבינא דמלכא בחי' הדעת שהיא ברוך ונמשך בחי' הוי' להיות מלך העולם ע"י בחי' אלקינו כו' כנ"ל.

and drawing down of "Holy" within his innards is through the level of Moshe, the groomsman of the King, the level of Daas, which is "Blessed," that the level of Havayah be drawn down to be "King of the world" through the level of "our G-d" etc., as said above.

20 וזהו קרוב ה' לכל קוראיו כו' באמת ב' אמת מלמעלה למטה וממטה למעלה שימשיך למטה בחי' אמת ה' וגילוי אא"ס [אור אין סוף] ב"ה בנפשו כדי להעלות ולקשר נפשו בה' חיי החיים ב"ה.

This is "Havayah is near to all who call upon Him etc., in truth": two truths, from above downward and from below upward; that he draw down below the level of "the truth of Havayah" and the revelation of the Infinite Light, blessed be He, into his soul, in order to raise and bind his soul to G-d, the Life of all life, blessed be He.

(ובכל הנ"ל יובן מ"ש המולך מהודו ועד כוש שהוא כענין מ"ש כחשכה כאורה כי הודו מלשון כסה שמים הודו. הודו על ארץ ושמים. וכמ"ש הוד והדר לפניו.

(With all the above will be understood what is written, "who reigned from Hodu to Kush," which is like the matter of what is written, "darkness is as light"; for hodu is from the term "His glory (hodo) covered the heavens," "His glory is over earth and heaven," and as is written, "Glory and majesty are before Him."

וגם הודו לשון הודאה כי הודאה היינו לבחי' סוכ"ע דלית מחשבה תפיסא ביה כלל כמ"ש במ"א ע"פ יהודה אתה.

Hodu is also a term of acknowledgment (hoda'ah), for acknowledgment is toward the level of the light that encompasses all worlds, which "no thought can grasp" at all, as is written elsewhere on "Yehudah, you [your brothers shall acknowledge]."

עד כוש היינו בחי' שחרות שהוא סוף השתלשלות העולמות שהחשך יכסה ארץ אלביש שמים קדרות עמ"ש מזה סד"ה יונתי בחגוי ובלק"ת [ובלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' בהעלותך ופ' שופטים דכוש בחי' שכ"ה דינין שמהם השתלשלות החיצונים כו'

"To Kush" is the level of blackness, which is the end of the chain of descending worlds: "darkness shall cover the earth," "I clothe the heavens with blackness." See what is written on this at the end of the discourse beginning "My dove, in the clefts of the rock," and in the Likkutei Torah of the Arizal on Parshas Behaaloscha and Parshas Shoftim, that Kush is the level of the 325 judgments, from which the chain of the external forces descends etc.

אך מלכותך מלכות כל עולמים ומלכותו בכל משלה וגם החיצונים לא יוכלו לעבור את פי ה'. וכמ"ש מזה סד"ה וכל העם רואים. וזהו המולך מהודו ועד כוש.

But "Your kingship is a kingship over all worlds," and "His kingship rules over all," and even the external forces cannot transgress the word of Havayah; as is written on this at the end of the discourse beginning "And all the people saw." This is "who reigned from Hodu to Kush."

וזהו שבע ועשרים ומאה מדינה [עיין ר"פ חיי שרה דקכ"ג ע"א] והוא כללות ההמשכה ממל' דא"ס וזהו מהודו עד מל' דעשיה המתלבשת בבחינת קדרות וזהו ועד כוש.

This is "a hundred and twenty-seven provinces" [see the beginning of Chayei Sarah, 123a], which is the general drawing down from the Malchus of the Infinite. This is "from Hodu," down to Malchus of Asiyah, which is clothed in the level of blackness; and this is "to Kush."

אך מצינו ג"כ דכוש נאמר לשבח כמ"ש גבי שאול שנק' כוש בן ימיני וכן הלא ככבני כושיים אתם לי ות"י [ותרגום יונתן] הלא ככבני רחימין אתון חשיבין קדמי. וכן פרש"י [פירש רש"י / פירוש רש"י] בפ' בהעלותך בענין האשה הכושית. ובזהר פ' תרומה)

But we also find that Kush is said in praise, as is said of Shaul, who is called "Kush, the son of Yemini"; and likewise "Are you not like the children of the Kushites to Me," which Targum Yonasan renders, "Are you not considered before Me like beloved children?" So too Rashi explains in Parshas Behaaloscha regarding "the Kushite woman." And in the Zohar, Parshas Terumah

(דק"ל ריש ע"א) פי' ולזמנין לחוור קראן ליה אוכם דכתיב כי אשה כושית לקח הלא ככבני כושיים אתם לי כו'.

(130a, beginning): that is, "And sometimes they call the white 'black,' as it is written, 'for he had taken a Kushite woman,' 'Are you not like the children of the Kushites to Me'" etc.

והענין כי מבואר למעלה בענין כתרא עילאה שהוא בחי' החשך העליון דישת חשך סתרו שלמעלה מההשגה.

The matter is that it was explained above regarding the Supreme Keser that it is the level of the supernal darkness of "He made darkness His hiding place," which is above comprehension.

21 וז"ש [וזהו שכתוב] בזהר ולזמנין לחוור קראן ליה אוכם מפני שלגודל אורו אינו מושג כלל והנה משם שרש האהבה המסותרת שהיא בחי' אש שחורה וזהו ענין הלא ככבני כושיים אתם לי

This is what is said in the Zohar, "And sometimes they call the white 'black'": because of the greatness of its light it is not grasped at all. From there is the root of the hidden love, which is the level of black fire, and this is the matter of "Are you not like the children of the Kushites to Me."

כי אהבה זו דאש שחורה שמבחי' ישת חשך סתרו הוא כאהבת הבן אל האב כבן שנמשך ממוח האב אשר בטבע אינו רוצה להיות נפרד מיחודו ואחדותו ית' ויכול למסור נפשו על ק"ה [קידוש השם] כו'

For this love of black fire, which is from the level of "He made darkness His hiding place," is like the love of a son for his father, like a son drawn from the brain of the father, who by nature does not want to be separated from His unity and oneness, blessed be He, and can give his life for the sanctification of G-d's Name etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] ככבנין רחימין והיינו ע"ד מ"ש בספ"ב [בספר של בינונים] פמ"ד בשם הרע"מ [הרעיא מהימנא] כבר דאשתדל בתר אבוי ואימיה דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה כו'.

This is what is said, "like beloved children," that is, in the manner of what is written in Sefer Shel Beinonim, chapter 44, in the name of the Raaya Mehemna: "like a son who strives for his father and mother, whom he loves more than his own body, soul and spirit" etc.

22 ופי' מהודו ועד כוש היינו כמבואר לעיל בענין את האור כי טוב שהוא בחי' אור א"ס ב"ה הגנוז ומלובש בבחי' כתר הנקי' ישת חשך סתרו.

The meaning of "from Hodu to Kush" is as explained above regarding "the light, that it was good": it is the level of the Infinite Light, blessed be He, which is hidden and clothed in the level of Keser, called "He made darkness His hiding place."

וגם באדם הוא ניצוץ אלקות המלובש בבחי' יחידה שבנפש ועש"ז [ועל שם זה] נקראו כל נש"י [נשמות ישראל] בשם יהודים שעי"ז נמשך הביטול למס"נ [למסירות נפש] כו'.

In a person too, it is the divine spark clothed in the level of yechidah in the soul. On this account all the souls of Israel are called Yehudim, for through it self-nullification unto self-sacrifice is drawn forth etc.

ובכ"ז [ובכל זה] יובן ג"כ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ק [פרק קמא] דמגילה (די"א ע"א) רב ושמואל חד אמר הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם.

With all this will also be understood the saying of our Sages in the first chapter of Megillah (11a): Rav and Shmuel; one said, Hodu is at the end of the world and Kush is at the end of the world,

דהיינו כפי' הראשון דכוש הוא החשך דעשיה בחינת קדרות וחד אמר הודו וכוש בהדי הדדי

that is, according to the first explanation, that Kush is the darkness of Asiyah, the level of blackness. And one said, Hodu and Kush

הוו קיימי כשם שמלך מהודו ועד כוש כך מלך מסוף העולם ועד סופו פי' בהדי הדדי זהו ענין החשך העליון שנגנז בו האור

stand next to one another; just as he reigned from Hodu to Kush, so he reigned from one end of the world to the other. "Next to one another" is the matter of the supernal darkness in which the light was hidden,

דהיינו בחי' כתרא עילאה חוורא מלגאו אוכמא מלבר א"נ [אי נמי] הודו היינו הוד והדר לבשת בחי' ה' מלך גאות לבש כמ"ש בד"ה יונתי בענין יפתי וכוש היינו בחי' בורא חשך עולם השרפים

that is, the level of the Supreme Keser, white within and black without. Alternatively, Hodu means "You have clothed Yourself with glory (hod) and majesty," the level of "Havayah reigns, He has clothed Himself in grandeur," as is written in the discourse beginning "My dove" on the matter of "my beautiful one"; and Kush is the level of "creates darkness," the world of the Seraphim.

וזהו בהדי הדדי הוה יתבי כי מלי דאצילות נעשית מקור לבריאה כו' ומתלבשת בחכ"ב דבריאה וע"ז נאמר שחורה אני כו'

This is "they sit next to one another," for Malchus of Atzilus becomes the source of Beriah etc. and is clothed in Chochmah, Binah and Daas of Beriah; and of this it is said, "I am black" etc.,

לפי שמתלבשת בבחי' ובורא חושך כו' וכמ"ש במ"א וזהו ענין התורה שניתנה באש שחורה ע"ג [על גבי] אש לבנה.

because it is clothed in the level of "and creates darkness" etc., as is written elsewhere. This is the matter of the Torah being given as black fire upon white fire.

23 וגם תשב"כ [תורה שבכתב] ותשבע"פ [ותורה שבעל פה] כנ"ל וכשם שמלך מהודו ועד כוש כי שם הוא תכלית היחוד והביטול כו'

And also the Written Torah and the Oral Torah, as said above. "And just as he reigned from Hodu to Kush," for there is the ultimate of unity and self-nullification etc.,

כך מלך כו' כי מלכותך מלכות כל עולמים ואין עוד מלבדו והכל בהשגחה פרטית אין אדם נוקף כו' ועמ"ש בד"ה ומרדכי יצא גבי

"so he reigned" etc.; for "Your kingship is a kingship over all worlds," and "there is none else besides Him," and all is by individual providence: "a person does not knock [his finger below unless it is decreed above]" etc. And see what is written in the discourse beginning "And Mordechai went out" on

ולכן ביטל כו' את המעוררים כו' כי באמת אני הוי' לא שניתי ומשם מובן דשייך בחינה זו במגילת אסתר וגם בחינה הראשונה בענין הודו וכוש שבהדי הדדי

"and therefore he abolished etc. the awakeners" etc.; for in truth "I, Havayah, have not changed." From there it is understood that this level applies to the Megillah of Esther; and also the first level, regarding Hodu and Kush being next to one another,

דהיינו ע"ד שניתנה התורה באש שחורה ע"ג [על גבי] אש לבנה שייך ג"כ לזה כי הדר וקבלוה בימי אחשרוש וכמ"ש וקבל היהודים כו':

that is, in the manner of the Torah being given as black fire upon white fire, applies to it as well; for they "accepted it anew in the days of Achashverosh," as is written, "And the Jews accepted" etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likkutei-torah/shir-hashirim/5/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok